

Inspel till regeringen från SKGS inför förhandlingar om utformningen av elmarknaden.

De höga elpriserna är här för att stanna och hotar europeisk industris konkurrenskraft.

De höga energipriserna i EU kommer inte att försvinna på flera år. Att göra sig fri från beroendet av rysk energi kommer att ta tid och vara kostsamt, men är något EU måste göra snarast. Om EU ska kunna bibehålla sin konkurrenskraft behöver krafttag tas för att hålla nere energikostnaden för konkurrensutsatt industri under tiden som omställningen sker. Annars riskerar investeringarna i energiintensiv verksamhet ske utanför EU. Även övriga elanvändare behöver naturligtvis få tillgång till energi till rimliga kostnader. Det behövs ett helhetsperspektiv kring åtgärderna som kommer behövs både på kort och lång sikt. I första hand krävs åtgärder som löser problemet på lång sikt, det vill säga en massiv utbyggnad av fossilfri elproduktion och stärkta elnät. Samtidigt måste även situationen lösas på kort sikt genom olika åtgärder, där också direkta stöd till energikunder kan behövas, såväl för hushåll som för industri.

För den konkurrensutsatta industrin behöver även skyddet mot kostnader för ETS, både direkta och indirekta, stärkas för att undvika koldioxidläckage.

En översyn av elmarknadens utformning välkomnas.

Det pågår en diskussion i Europa om hur elmarknadens utformning kan justeras så att elpriset frikopplas från gaspriset. I Tyskland pågår en intern diskussion, EU-kommissionen tittar på förslag till strukturella förändringar på elmarknaden och på det extrainkallade ministermötet den 9 september ska energimarknadens utformning diskuteras.

På kort sikt bör åtgärder för att (helt eller delvis) frikoppla elpriset från gaspriset införas. Det är inte rimligt att dagens extrema gaspris ska påverka elpriset för alla kraftslag, även på marknader som inte har någon elproduktion från gas. Det kan undersökas om det är en mer kostnadseffektiv väg att ersätta ett fåtal producenter som använder gas än att ge stöd till samtliga konsumenter. Åtgärder för att förhindra att extrema priser sprider sig till andra områden bör också övervägas.

En översyn av elmarknaden får inte leda till att incitamenten för investeringar i fossilfri elproduktion minskar. Av den anledningen måste man noga analysera effekterna av skatter på så kallade "windfall profits". Det gäller att hitta en balans mellan att behålla investeringsviljan men samtidigt undvika orimliga förmögenhetstransfereringar i samhället. Finansiering skulle i stället kunna tas från auktionering av utsläppsrätter från marknadsstabilitetsreserven (MSR) så som föreslås i RePowerEU.

På lång sikt bör elmarknadens utformning ses över så att alla kraftslag får ersättning för de nyttor de tillför elsystemet men också står för de kostnader de skapar.

Andra reformer behövs för att hantera energikrisen

Utöver att se över elmarknadens utformning finns det ett antal reformer som behöver ses över för att hantera den pågående energikrisen. Nedan är ett antal reformer som skulle behöva utvärderas och som i de flesta fall kräver justeringar eller undantag från EU:s regelverk.

Prioritera att lösa kapacitetsproblem inom Sverige och Norden

Svenska kraftnät bör få i uppdrag att prioritera att bygga bort interna flaskhalsar, vilket inte explicit ingår i Svenska kraftnäts uppdrag idag. Att bygga bort de interna flaskhalsarna måste även prioriteras framför att bygga nya överföringsförbindelser till högprisområden på kontinenten, vilka skulle förvärra snarare än minska de interna prisskillnaderna i Sverige.

En mer flexibel användning av kapacitetsavgifter

Kapacitetsavgifter som transmissionsnätoperatörer samlar in bör i första hand användas till att minska de flaskhalsar som skapar dem. Det kan idag främst ske genom nätförstärkningar och mothandel. Under rådande omständigheter är det rimligt att regelverket under en övergående fas tillämpas med större frihetsgrader så att medlen även kan användas till andra lösningar som kan få en påverkan på prisskillnaderna på några års sikt. Det skulle till exempel kunna vara att stödja:

- **Produktion.** Medel skulle kunna användas för att direkt eller indirekt öka kapaciteten och tillgängligheten i produktion från exempelvis kraftvärme eller vattenkraft i högprisområdet.
- **Energilagring.** Investeringar/upphandling av energilagring skulle kunna öka överföringsförmågan eller minska prisskillnaderna.
- **Flexibilitet.** Flexibilitet på både på produktions- och konsumtionssidan kan bidra till minskade prisskillnader. Stöd för smart elstyrning i hushåll kan vara en väg. På längre sikt kan vätgaslager göra uttaget av el från nätet mer flexibelt under rätt förutsättningar.
- **Energieffektivisering/konvertering.** Energieffektiviseringsåtgärder samt konvertering från el till fjärrvärme kan stödjas. Utbyggnad av fjärrvärme till villaområden skulle kunna minska efterfrågan på el i bristområden.

Stöden kan antingen vara i form av direkt investeringsstöd eller som ”contracts for difference”, där ett pris garanteras. Upphandlingen skulle kunna ske med teknikneutrala auktioner där de mest kostnadseffektiva åtgärderna väljs.

I det fall som det inte går att använda kapacitetsavgifterna för att minska flaskhalsarna bör dessa kunna delas ut till elmarknadens aktörer på ett kontrollerat och transparent sätt.

Elområden

Länder med strukturella flaskhalsar, exempelvis Tyskland, bör liksom Sverige snarast dela in sin elmarknad i flera elområden. Detta minimerar spridningseffekten av de höga elpriserna till områden med god elförsörjning. Så länge andra länder inte delar upp sina elmarknader i elområden kan det vara aktuellt att vidta åtgärder för att minska spridningen av extrema elpriser.

Kapacitetsmekanismer

Kapacitetsmekanismer är på goda grunder hårt reglerade. Under extrema tider bör regleringen kunna mjukas upp så att regelverket kan användas mer flexibelt och kapacitetsmekanismer implementeras skyndsamt under en övergångsperiod. Exempelvis bör den svenska effektreserven under en övergångsperiod kunna bjudas in kommersiellt på dagenföremarknaden, där den kan bidra med att sänka priset/undvika extrempriser som drabbar samtliga elanvändare. En utökning av effektreserven bör också kunna göras lättare där förbrukningssidan åter igen kan delta på samma sätt som tidigare.

Glöm inte att lösa de grundläggande orsakerna

Det är viktigt att dessa temporära lösningar som beskrivs ovan inte tar bort fokus från att ta bort alla hinder för en ökad elektrifiering av samhället. Det innebär att hinder för befintlig och ny fossilfri produktion måste tas bort, ledtiderna för elledningar och annan infrastruktur måste kortas väsentligt och att infrastruktur behöver planeras proaktivt baserat på ett mål om en dubblerad elanvändning.

Om SKGS

SKGS arbetar med den svenska basindustrins energifrågor och är ett samarbete mellan de olika branschorganisationerna (Skogsindustrierna, IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige, SveMin och Jernkontoret).

Johan Bruce
Verksamhetsansvarig SKGS
Telefon +46 8 762 79 83
Mobil: +46 70 658 14 40
e-post: johan.bruce@skogsindustrierna.se